

PROTOCOL VOOR DE ACCOUNTANTSCONTROLE VAN DE JAARREKENING 2021 VAN DE GEMEENTE BLOEMENDAAL

1 Inleiding

Voor u ligt het protocol accountantscontrole jaarrekening 2021.

Ter voorbereiding en ondersteuning van de uitvoering van de accountantscontrole moet de gemeenteraad een controleprotocol vaststellen. Objecten van controle zijn de jaarrekening 2021. We stellen u voor om dit controleprotocol voor 2021 vast te stellen, omdat uit het verleden is gebleken dat nadere aanwijzingen voor de uitvoering en rapportering van de accountantscontrole ieder jaar nagenoeg hetzelfde zijn. Mocht er aanleiding zijn voor een wijziging van het controleprotocol dan wordt de wijziging aan u voorgelegd.

Het normenkader, het kader van de controle, wijzigt wel ieder jaar. Het normenkader 2021 zal aan het eind van het jaar door het college worden vastgesteld en ter kennisname aan de raad worden aangeboden. Op deze wijze wordt de raad in de gelegenheid gesteld om het normenkader aan te vullen.

1.1 Doelstelling

Dit controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekening 2021-2022 van de gemeente Bloemendaal. De raad kan de accountant alleen nadere aanwijzingen geven voor zover dit uitgaat boven de wettelijke minimumeisen.

1.2 Wettelijk kader

Artikel 213 van de Gemeentewet(GW) schrijft voor, dat de gemeenteraad één of meer accountants aanwijst als bedoeld in art. 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor de controle van de in art 197 GW bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een controleverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen.

In het kader van de opdrachtverstrekking aan de accountant kan de gemeenteraad nadere aanwijzingen geven voor te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties. De accountant mag verwachten dat de gemeente inzichtelijk maakt welke wet- en regelgeving van toepassing is.

De gemeenteraad heeft op 21 december 2017 de verordening financieel beheer Bloemendaal 2018 vastgesteld. Het actualiseren van het normenkader is een taak van het college (conform de kadernota rechtmatigheid van commissie BBV). Na vaststelling door het college wordt het normenkader ter kennisname aan de raad gestuurd. Met dit controleprotocol stelt de gemeenteraad nadere aanwijzingen vast die specifiek van toepassing zijn voor het boekjaar 2021.

2 Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid én rechtmatigheid)

De controle van de jaarrekening door de accountant is gericht op het afgeven van een oordeel over:

Getrouwheid

- de getrouwe weergave van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten en de activa en passiva;
- de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening;

Rechtmatigheid:

- het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten en de balansmutaties (in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder gemeentelijke verordeningen);
- het in overeenstemming zijn van de jaarrekening met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels, bedoeld in artikel 186 Gemeentewet (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten);

Bij de controle zullen de nadere regels die bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden gesteld op grond van artikel 213, lid 6 Gemeentewet, de uitgangspunten en standpunten

van de commissie BBV (Besluit begroting en verantwoording), alsmede de uitgangspunten en aanwijzingen die volgen uit het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), de Nadere voorschriften controle en overige standaarden (COS) en de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT), bepalend zijn voor de uit te voeren werkzaamheden.

Onder rechtmatigheid wordt begrepen de definitie volgens het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) dat de in de rekening verantwoorde lasten, baten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, dat wil zeggen "in overeenstemming zijn met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder (althans voor de controle van de rekeningen 2021 specifiek aangewezen) gemeentelijke interne regelgeving", waaronder gemeentelijke verordeningen.

3 Te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties

De accountant accepteert in de controle bepaalde toleranties en richt zich op het ontdekken van belangrijke fouten. De accountant richt zijn controle zo in dat rekening wordt gehouden met een rapporteringstolerantie om te kunnen waarborgen dat alle gesignaleerde onrechtmatigheden die het vastgestelde bedrag overschrijden en alle vastgestelde onderwerpen ook daadwerkelijk in het verslag van bevindingen worden opgenomen.

3.1 Goedkeuringstoleranties gemeente Bloemendaal

De goedkeuringstolerantie is het bedrag dat de som van fouten in de jaarrekening en/of onzekerheden in de controle aangeeft die in een jaarrekening maximaal mogen voorkomen, zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers kan worden beïnvloed. De goedkeuringstolerantie is daarmee bepalend voor de oordeelsvorming en de strekking van de af te geven accountantsverklaring.

Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) bepaalt dat voor een goedkeurende controleverklaring de minimumeisen voor de goedkeuringstolerantie ten aanzien van fouten in de jaarrekening 1% van de totale lasten bedraagt en ten aanzien van onzekerheden in de controle 3% van de totale lasten. Onderstaand een tabel.

Minimumeisen strekking controleverklaring				
Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1 %	>1 % <3 %	-	≥ 3 %
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3 %	>3 % <10 %	≥ 10 %	-

De gemeenteraad kan ook de goedkeuringstolerantie lager vaststellen. Het verlagen van de goedkeuringstolerantie zal als consequentie hebben dat de accountant sneller een niet goedkeurende verklaring zal afgeven. De hoeveelheid uit te voeren werkzaamheden en de kosten van de controle door de accountant zullen toenemen, en de vergelijkbaarheid met andere gemeenten wordt kleiner.

Op basis van de primaire begroting 2021 van de gemeente betekenen bovengenoemde percentages dat een totaalbedrag aan fouten in de jaarrekening van circa € 537.890 en een totaal van onzekerheden van circa € 1.613.670 een goedkeurende strekking van de controleverklaring niet zullen aantasten.

Een controleverklaring met beperking zal worden afgegeven bij een totaalbedrag aan fouten tussen € 537.890 en € 1.613.670 en/of een totaal van onzekerheden tussen € 1.613.670 en € 5.378.900. In werkelijkheid is de foutenmarge een stuk lager dan € 537.890, aangezien dat de accountant ook rekening houdt met onontdekte fouten. Op basis van de jaarrekeningcijfers worden door de accountant de definitieve goedkeuringstoleranties in euro's bepaald.

Voor de rapporteringstolerantie stelt de raad als maatstaf dat de accountant elke fout ≥ € 100.000 of onzekerheid ≥ € 100.000 rapporteert.

4 Begrip rechtmatigheid en de aanvullend te controleren rechtmatigheidscriteria

In het kader van de rechtmatigheidscontrole worden 9 rechtmatigheidscriteria onderkend: het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium, het misbruik en oneigenlijk gebruikcriterium, het

calculatiecriterium, het valueringscriterium, het adresseringscriterium, het volledigheidscriterium, het aanvaardbaarheidscriterium en het leveringscriterium.

In het kader van het getrouwheidsonderzoek wordt al aandacht besteed aan zes van deze criteria. Voor de oordeelsvorming over de rechtmatigheid van het financieel beheer zal aanvullend gecontroleerd moeten worden op de volgende 3 rechtmatigheidscriteria:

4.1 Het begrotingscriterium

4.2 Het voorwaardencriterium

4.3 Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium).

4.1 Het begrotingscriterium

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. In de toelichting op het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en in de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV wordt het begrotingscriterium als volgt omschreven:

Definitie

“Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma’s (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, en het begrotingsjaar van belang zijn.”

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium wordt getoetst of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. Het begrotingscriterium richt zich op de baten en lasten op programmaniveau en de investeringskredieten.

Het bestaande beleid van de raad wordt afgeleid uit:

- De programmabegroting met toelichting;
- De begrotingswijzigingen met toelichting zoals blijkend uit de tussentijdse rapportages (voorjaarsnota en najaarsnota) en raadsbesluiten.

Begrotingsafwijkingen worden in de jaarrekening/het jaarverslag toegelicht.

De algemene lijn is dat begrotingsoverschrijdingen die binnen de beleidskaders van de raad passen niet meegewogen worden in het accountantsoordeel.

In bijlage 3 “toelichting begrotingscriterium” zijn de zeven verschillende begrotingsoverschrijdingen en de consequenties voor het accountantsoordeel opgenomen. Uitgangspunt is de kadernota 2018 van de Commissie BBV.

Kostenoverschrijdingen die in formele zin onrechtmatig zijn maar niet meetellen voor het oordeel over de rechtmatigheid moeten worden opgenomen in het verslag van bevindingen van de accountant.

De raad moet deze afwijkingen bij het vaststellen van de jaarrekening expliciet autoriseren.

Voorwaarde is wel dat deze overschrijdingen dan goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. Het bepalen of respectievelijk welke begrotingsoverschrijdingen al dan niet verwijtbaar zijn, is voorbehouden aan de raad.

4.2 Het voorwaardencriterium

Dit rechtmatigheidscriterium ziet toe op de mate waarin lasten, baten en balansmutatie gebaseerd zijn op handelingen die voldoen aan in wet- en regelgeving gestelde voorwaarden (algemeen verbindende voorschriften van de Europese Unie, formele wetten, algemene maatregelen van bestuur, ministeriële regelingen, raadsbesluiten, verordeningen, richtlijnen, protocollen e.d. met een wettelijke grondslag en jurisprudentie). Zeven aspecten kunnen hierbij in ogenschouw worden genomen.

Recht, hoogte en duur

1. De omschrijving van de doelgroep respectievelijk het project;
2. De heffings- en / of declaratiegrondslag;
3. Normbedragen (hoogte en duur);

Overige

4. De bevoegdheden;
5. Administratieve bepalingen;

6. Het verkrijgen en bewaren van bewijsstukken;
7. Aan te houden termijnen besluitvorming, betaling en declaratie.

De eerste drie aspecten worden samen ook wel recht, hoogte en duur genoemd. Deze 3 aspecten zijn direct relevant voor de financiële rechtmatigheid en zijn verplicht. De overige 4 aspecten zijn facultatief en niet direct relevant voor de financiële rechtmatigheid binnen het voorwaarden criterium. Ook voor de jaren 2021 heeft de gemeente Bloemendaal de ambitie om deze facultatieve aspecten te betrekken bij de rechtmatigheidstoets.

4.3 Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O criterium)

Eén van de rechtmatigheidscriteria is het beleid ten aanzien van Misbruik en Oneigenlijk gebruik (het zogenaamde M&O-criterium). M&O-beleid maakt een organisatie weerbaar tegen misbruik en oneigenlijk gebruik. M&O-beleid komt terug in het opzetten van de eigen uitvoeringsorganisatie maar ook in het redigeren van de eigen regelgeving, zoals verordeningen en werkinstructies. Te denken is hierbij aan subsidies, kwijtschelding, uitkeringen, vergunningverlening, maar ook om de juistheid en volledigheid van de opbrengsten (bijvoorbeeld de verstrekte gegevens die hebben geleid tot het opleggen van de gemeentelijke belastingen). Ook in externe regelgeving wordt vaak al rekening gehouden met M&O-aspecten. In de kadernota 2018 van de commissie BBV wordt het misbruik en oneigenlijk gebruik als volgt omschreven:

Definitie misbruik

"Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Misbruik van overheidsgelden kan gelijk worden gesteld met het plegen van fraude om zich onrechtmatig overheidsgelden toe te eigenen. Bij fraude passen beheersmaatregelen zoals fraudepreventie, handhaving, fraudeopsporing en sancties."

Definitie oneigenlijk gebruik

"Het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan. De beheersmaatregelen die daarbij passen zijn: handhaving, voorlichting, analyse toepassing en actualisering wet- en regelgeving."

Misbruik is onrechtmatig, oneigenlijk gebruik niet.

Wanneer sprake is van misbruik van overheidsgelden moeten deze gelden door de gemeente worden teruggevorderd. Als in de jaarrekening van de gemeente geen terugvordering is verantwoord is er geen sprake van een getrouw beeld en is er sprake van een financiële rechtmatigheidsfout. Wanneer oneigenlijk gebruik van overheidsgelden is geconstateerd, is er geen sprake van een rechtmatigheidsfout

Externe en interne werking M&O

Het begrip M&O kan van toepassing zijn op de derden waar de gemeente Bloemendaal zaken mee doet. Er is dan sprake van externe werking. Het kan ook van toepassing zijn op de interne organisatie; de medewerkers en bestuurders van de gemeente Bloemendaal. In dit laatste geval heeft het begrip een interne werking.

Externe werking

Er is sprake van adequate externe werking van M&O beleid als de kans dat derden overheidsbijdragen verkrijgen of het niet dan wel een te laag bedrag van heffingen aan de overheid betalen zo klein mogelijk is. Toelichting: Indien de wet- en regelgeving oneigenlijk gebruik mogelijk maakt ('de mazen van de wet') is het noodzakelijk dat de wet- en regelgeving wordt aangepast en/of duidelijker wordt toegelicht. De externe werking van M&O beleid vereist dat er zodanige beheersmaatregelen in de organisatie bestaan dat ongeoorloofd handelen zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Interne werking

Naast de reguliere control instrumenten die zijn ingebed in de werkprocessen die vooral voor de externe werking van belang zijn, heeft de interne werking van M&O beleid (voorkomen dat zaken binnen de organisatie fout lopen) nadrukkelijk te maken met houding en gedrag. Dus met integriteit van zowel bestuurders als ambtenaren. Toelichting: Ook binnen een organisatie dient er aandacht te zijn voor het risico dat er sprake is van misbruik of oneigenlijk gebruik. Niet integer

handelen, kan leiden tot misbruik (lees fraude) en oneigenlijk gebruik. De interne werking van M&O en de te nemen maatregelen hebben dus veel raakvlakken met het integriteitsbeleid.

Intern controleplan gemeente Bloemendaal

Een jaarlijks inventarisatie en risicoanalyse van het M&O criterium maakt onderdeel uit van het intern controleplan van de gemeente Bloemendaal.

5 Reikwijdte accountantscontrole rechtmatigheidstoetsing

De accountantscontrole op rechtmatigheid voor het kalenderjaar 2021-2022 is limitatief gericht op:

- 5.1 naleving van wettelijke kaders, zoals die in de kolom "Wetgeving extern" van "het normenkader van de rechtmatigheidscontrole" is opgenomen. Dit uitsluitend voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen;
- 5.2 naleving van de volgende kaders:
  - o de begroting
  - o financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet;
  - o de controleverordening ex artikel 213 Gemeentewet;
  - o de overige kaders zoals opgenomen in de kolom "Regelgeving intern" van het Normenkader. Dit laatste voor zover van toepassing en uitsluitend voor zover deze directe financiële beheers-handelingen betreffen of kunnen betreffen. Ten aanzien van de gemeentelijke verordeningen worden uitsluitend financiële consequenties verbonden aan die bepalingen, die recht, hoogte en duur van financiële beheershandelingen betreffen. In verband hiermee vindt voor de interne regelgeving uitsluitend een toets plaats naar recht, hoogte en duur van financiële beheershandelingen.

Indien en voor zover de externe accountant bij zijn controle materiële financiële onrechtmatige handelingen constateert, betreft hij deze in de rapportage en oordeelsweging uitsluitend indien en voor zover het door de raad of hogere overheden vastgestelde regels betreft. Met andere woorden: interne regels van college naar ambtelijke organisatie c.q. collegebesluiten vallen daar buiten. Uitzondering hierop vormen aanbestedings- en subsidieregels en mandaat- en delegatiebepalingen voor zover van belang voor de getrouwheidscontrole door de accountant. Voorts kunnen interne regels wel relevant zijn voor de nadere vaststelling van de invulling van "hogere" besluiten, maar deze regels zijn op zich geen object van onderzoek. Het is (over het algemeen) aan het college om een oordeel te vellen over de geconstateerde afwijkingen van lagere interne regels. Vanaf boekjaar 2022 wordt een rechtmatigheidsverklaring door het College van burgemeester en wethouders afgegeven. De externe accountant controleert vooral op de getrouwheid.

6 Communicatie en periodiek overleg

In de verordening accountantscontrole Bloemendaal 2009 is in artikel 4, lid 3, de volgende zinsnede opgenomen:

Ter bevordering van een efficiënte en doeltreffende accountantscontrole heeft periodiek overleg tussen de accountant en (een vertegenwoordiger uit) de raad, de portefeuillehouder Financiën, de gemeentesecretaris, het hoofd Financiën, bedrijfscontroller en coördinator team financiën (afstemmingsoverleg) plaats.

In artikel 2 lid 4 en artikel 7 lid 4 van deze controleverordening zijn ook nog de communicatiemomenten benoemd tussen de raad en de accountant. In artikel 2 betreft het de communicatie voorafgaand aan de accountantscontrole van een boekjaar en in artikel 7 de communicatie tussen de accountant en de raad na afloop van de jaarrekeningcontrole. In bijlage 2 is het communicatietraject nader uitgewerkt. De vragen van raadleden aan de accountant worden via de auditcommissie gesteld.

7 Rapportering accountant

Tijdens en na afronding van de controlewerkzaamheden rapporteert de accountant hierna in het kort als volgt:

7.1 Interim controle

In de tweede helft van het jaar wordt door de accountant een zogenaamde interim controle uitgevoerd. Over de uitkomsten van die tussentijdse controle wordt een managementletter uitgebracht aan het college van burgemeester en wethouders en in afschrift aan de raad.

7.2 Verslag van bevindingen

Overeenkomstig de Gemeentewet wordt omtrent de controle een verslag van bevindingen uitgebracht aan de raad en in afschrift aan het college van burgemeester en wethouders. In het verslag van bevindingen wordt gerapporteerd over de opzet en uitvoering van het financiële beheer en of de beheersorganisatie een getrouw en rechtmatig financieel beheer en een rechtmatige verantwoording daarover waarborgen.

7.3 Uitgangspunten voor de rapportagevorm

Gesignaleerde onrechtmatigheden worden toegelicht gespecificeerd naar de aard van het criterium (begrotingscriterium, voorwaarden criterium, etc.).

Fouten of onzekerheden die de rapporteringstolerantie als bedoeld in onderdeel 3 van dit controleprotocol overschrijden, worden weergegeven in een apart overzicht bij het verslag van bevindingen. De accountant rapporteert ook over eventuele bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van de door de gemeente gehanteerde geautomatiseerde informatieverzorging.

7.4 Controleverklaring

In de controleverklaring wordt op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de accountantscontrole weergegeven, zowel ten aanzien van de getrouwheid als de rechtmatigheid, uitmondend in een oordeel over de jaarrekening. Deze controleverklaring is bestemd voor de gemeenteraad, zodat deze de door het College van Burgemeester en Wethouders opgestelde jaarrekening kan vaststellen.

Op dit moment verstrekken externe accountants een controleverklaring met een oordeel inzake getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekening van gemeenten.

Met ingang van het boekjaar 2022 dient naar verwachting het college zelf een rechtmatigheidsverklaring over de jaarstukken af te geven. De externe accountant controleert vooral op de getrouwheid en mogelijk de strekking van de rechtmatigheidsverklaring die door het college wordt afgegeven.

Bijlagen:

1. Communicatie en periodiek overleg
2. Rapportagemomenten
3. Toelichting begrotingscriterium (typen begrotingsafwijkingen)

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de Gemeente Bloemendaal, gehouden op 16 december 2021.

, voorzitter

, griffier

Bijlage 1: Communicatie en periodiek overleg

Toelichting

De gemeenteraad is opdrachtgever van de accountant. De auditcommissie is een subcommissie van de commissie Bestuur en Middelen en heeft als taak het adviseren van de gemeenteraad. De auditcommissie is het aanspreekpunt voor de accountant voor de opdrachtformulering.

De Gemeentesecretaris en het hoofd Financiën zijn voor de accountant belangrijke gesprekspartners tijdens de jaarrekeningcontrole binnen de gemeentelijke organisatie.

Er zijn drie natuurlijke momenten: het pre-audit gesprek, de bespreking van de interim-controle en van de eindejaarscontrole. Daarnaast kan naar behoefte worden gekozen voor tussentijdse voortgangsgesprekken.

Binnen de afdelingen zal in het kader van deze controle nader overleg van toepassing kunnen zijn met de directeur, afdelingshoofden en verantwoordelijken voor de relevante primaire processen.

	Aantal per jaar	Toelichting
Vragen van raadsleden aan de accountant via auditcommissie	PM	De vragen van raadsleden aan de accountant dienen door de auditcommissie beoordeeld worden om vast te stellen of dit vragen zijn die in aanmerking komen voor beantwoording door de accountant. De accountant kan zo vragen efficiënter en doelmatiger beantwoorden.
Gemeenteraad en commissie bestuur en middelen	1-2	Op verzoek zal de accountant verschijnen in de vergaderingen van de gemeenteraad.
Auditcommissie	2-3	De gemeenteraad is opdrachtgever van de accountant. De auditcommissie is het aanspreekpunt voor de accountant voor de opdrachtformulering. Met de auditcommissie zal voorafgaand aan de controle een overleg plaatsvinden om te komen tot een afstemming inzake de nadere invulling van de controle-opdracht. Wellicht kan dit worden gecombineerd met het pre-audit gesprek dat ambtelijk wordt gevoerd. Eventuele tussentijdse belangrijke bijstellingen van de controle zullen tussentijdse worden teruggekoppeld naar de auditcommissie. Daarnaast zullen de bevindingen van de eindejaarscontrole (op basis van het rapport van bevindingen) worden besproken in de auditcommissie. Op verzoek zal de accountant advies en uitleg geven aan de auditcommissie.
Gemeentesecretaris /hoofd Financiën	Periodiek	De Gemeentesecretaris en het hoofd Financiën zijn voor de accountant belangrijke gesprekspartners binnen de gemeentelijke organisatie. De (concern)controller is voor de accountant het eerste aanspreekpunt. Bijeenkomsten: pre-audit gesprek, de bespreking van de bevindingen van interim-controle (op basis van de (concept-) managementletter) en de eindejaarscontrole (op basis van het concept rapport van bevindingen).
Afdelingen	PM	Binnen de afdelingen zal, in het kader van deze controle, nader overleg van toepassing kunnen zijn met de hoofden en verantwoordelijken voor de relevante primaire processen.
Portefeuillehouder Financiën	PM	Pre-auditgesprek, bespreking bevindingen interim-controle en eindejaarscontrole.
College van burgemeester en wethouders	PM	Op verzoek zal de accountant verschijnen in de vergaderingen van college.

Bijlage 2: Rapportage

Rapportage	Tijdstip	Inhoud	Gericht aan
Managementletter	Na afronding van de interim-controle.	Mogelijke risico's, verbeter- en aandachtspunten betreffende de processen en procedures (beheersingsstructuur), beheersing specifieke subsidiestromen evenals overige van belang zijnde onderwerpen.	College en in afschrift aan Raad (Audit-commissie)
Verslag van bevindingen	Na afronding van de controle van de jaarrekening.	Wettelijk: De vraag of inrichting van het financieel beheer en van de financiële organisatie een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken. Daarnaast resterende fouten, onzekerheden of verbeteringen op het gebied van verslaglegging rekening houdend met afgesproken rapporteringstoleranties. Relatie tussen de controletolerantie ingevolge controleverordening en de feitelijke bevindingen.	Raad en in afschrift naar het college
Controleverklaring 2021	Na afronding van de controle van de jaarrekening.	Accountant: Het oordeel of de gemeenterekening een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de voorschriften ten aanzien van de verslaglegging en voldoet aan de eisen van rechtmatigheid.	Raad

Bijlage 3: Toelichting begrotingscriterium (typen begrotingsafwijkingen)

Bij het operationaliseren van rechtmatigheid worden de volgende categorieën afwijkingen onderscheiden:

voor Omschrijving	Rechtmatig	
	Onrechtmatig en telt mee voor het oordeel	althans telt niet mee voor het oordeel
	€	€
1. Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten	*	
2. Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen	*	
3. Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn		*
4. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd		*
5. Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingswijziging is ingediend		*
6. Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt		*
6a. Geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar		*
6b. Geconstateerd na verantwoordingsjaar	*	
7. Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren		
7a. Jaar van investeren		*
7b. Afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	*	